

Ірина ПОЛІЩУК, [«Урядовий кур'єр»](#)

Голова Київської обласної організації ВГО
«Союз споживачів України»
Тетяна ШАЛЬМАН

Наскільки захищені права українських споживачів та що змінилось після відміни обов'язкової сертифікації для деяких видів продукції, а також чи якісні харчі ми сьогодні вживаємо, з'ясував кореспондент «УК» у розмові з головою Київської обласної організації ВГО «Союз споживачів України» Тетяною ШАЛЬМАН.

Добровільна чесність

— Як ви оцінюєте ситуацію, що склалася у системі захисту прав споживачів у нашій країні?

— Інколи кажуть, що треба зробити кілька кроків назад, щоб потім вдало пройти вперед. У ситуації, яка склалася сьогодні на споживчому ринку України, та й безпосередньо щодо захисту прав споживачів можна сказати, що тільки зараз ми почали робити перші кроки вперед.

— Торік було скасовано обов'язкову сертифікацію для певних видів продуктів. Тож на які продукти віднедавна не потрібно вимагати сертифікати і чи не спричинило таке рішення погіршення їх якості?

— Справді, перелік товарів, які підлягають обов'язковій сертифікації, скорочено до мінімуму. Залишилися хіба що товари дитячого асортименту. Але це зовсім не означає, що споживач, який хоче придбати якісний товар, не повинен цікавитися, чи є сертифікати відповідності на ту чи ту продукцію.

— Які документи потрібно вимагати у продавців, щоб пересвідчитися в якості та безпечності продуктів харчування?

— В Україні діє добровільна сертифікація. І це поняття я б трактувала так: ті виробники, які дбають про свої репутацію й імідж, проходять добровільну сертифікацію. Тобто віддавати кожен партію товару на підтвердження якості у відповідні центри сертифікації, стандартизації тощо, де їм видадуть відповідні документи, приміром, санітарно-гігієнічні висновки, сертифікати відповідності, які підтверджують, що продукція відповідає стандартам. Якщо споживач має на меті придбати продукцію, яку завезено з-за кордону, то потрібно поцікавитися, чи є у продавця декларація на товар, оскільки для іноземних виробників обов'язковим є декларування продукції. Наявність декларації також є підтвердженням якості.

Дешева рибка — погана юшка

— Які продукти найчастіше виявляються неякісними?

— На жаль, не можу виокремити якусь одну групу товарів. Прикро, але в нашій країні на прилавках більше продукції, яка не відповідає нормативам, ніж тієї, що можна впевнено сказати: це якісна. І навіть не тому, що обов'язково має бути фальсифікат, підробка. Ні. На жаль, ми чи не єдина країна, де дозволено виготовляти продукти харчування за технічними умовами (ТУ), вимоги до якості в яких набагато нижчі, ніж у державних стандартах. В результаті можуть так називатись, тільки якщо їх виготовили за ТУ, насправді це продукт із всіляких інгредієнтів.

Щоправда, трохи змінилася останнім часом ситуація з молочними продуктами. Так, у магазинах уже можна побачити надпис: сирний продукт. Наші споживачі повинні знати: сирний продукт означає, що в його складі є рослинні жири, яких в справжньому сирі бути не повинно. Аналогічна ситуація зі спредами, сметанковим продуктом тощо.

— Чому так відбувається, що саме ці продукти посідають сумну першість?

— Усе через те, що наша країна й досі не розробила і не впровадила жодного технічного регламенту на продукти харчування. Ось і виходить, що виробники випускають що завгодно, а споживач позбавлений права вибору. Адже навіть якщо споживач прочитає склад на етикетці товару, це йому ще нічого не гарантує. Прикро, але виробники не завжди пишуть правдивий склад продукції. Так, ці нечесні підприємці позбавляють споживачів права вибору, і людина, вибираючи товар, насправді не знає, що саме вона купує. Якщо в споживача більше грошей — він купує органічні продукти, менше — купує продукти з ароматизаторами й іншими не дуже корисними добавками. Головне в цій ситуації, що споживач робить свідомий вибір.

— Чи впливає ціна на якість товару?

— На жаль, ні. Обираючи товари, не можна орієнтуватися лише на ціну. Шкода, але в нашій країні дорого — не означає якісно. Хоч, зрозуміло, якщо продукт натуральний, дешевим він просто бути не може.

— Хто стежить за тим, щоб українці споживали якісну їжу?

— У 2011 році відбулися зміни щодо контролю за якістю продукції. По-перше, ліквідовано державний нагляд. По-друге, контроль за якістю продуктів харчування віддано ветеринарній службі. По-третє, Держспоживстандарт втратив свої попередні вагомості повноваження, у його функціях залишився хіба що контроль за дотриманням виконання відповідного законодавства та рекламою. І наостанок ця служба отримала підпорядкування Міністерству економічного розвитку і торгівлі, а тому в мене виникає просте запитання: чи впевнені ми, що той орган, який опікується торгівлею, буде

належно контролювати торгівлю щодо якості товарів? Навряд чи.

— Що заважає цим перевіряючим добре виконувати свою роботу і не допускати до реалізації неякісну продукцію?

— Найперша і найголовніша причина — недосконале законодавство. Відсутність закону про відповідальність. Про який контроль може йтися, коли Держспоживінспекція й досі не має затвердженої інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, яку нині опрацьовують у Мінекономрозвитку? А поки її опрацьовують, на споживчий ринок «виходить» дедалі більше фальсифікату, споживачеві доводиться дедалі частіше купувати «кота в мішку», адже є певна категорія виробників, які свідомо випускають неякісну продукцію, приховуючи справжній вміст подекуди небезпечних інгредієнтів, ховаючи правду за красивою упаковкою.

ДОСЬЄ «УК»

Тетяна ШАЛЬМАН. Народилася 1967 року в с. Паньківці Хмельницької області. 2003 року закінчила Житомирський державний педагогічний університет імені І.Франка, спеціальність «українська мова і література та соціальна педагогіка, зарубіжна література». Кандидат філологічних наук зі спеціальності «журналістика». 2009—2010 рр. — за сумісництвом заступник директора КП «Київський міський центр захисту прав споживачів». З 2010 року — голова Київської обласної організації ВГО «Союз споживачів України».